

ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อภาวะผู้นำในตนเองของผู้นำนักศึกษา The Effects of a Cooperative Learning Program on the Self-Leadership of Student Leaders

ธัชชัย แก้ววิลัย,^{1*} สุภาวดี วิสุวรรณ²

Thatchai Kaewwilai,^{1*} Supawadee Wisuwan Ph.D²

¹นักศึกษานิพนธ์โท สาขาวิชาการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹Graduate Student, Master of Arts in Human Potential Development, Faculty of Education,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

²อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²Advisor, Master of Arts in Human Potential Development, Faculty of Education,
Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

*Corresponding Author E-mail : 67C0303104@nrru.ac.th

วันที่รับบทความ 24 กันยายน 2568

วันที่แก้ไขบทความ 20 มกราคม 2569

วันที่ตอบรับบทความ 3 กุมภาพันธ์ 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำในตนเองของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำในตนเองหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อภาวะผู้นำในตนเองของผู้นำนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำนักศึกษาระดับปริญญาตรีสังกัดองค์การนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 2 องค์กร คือ สโมสรนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 20 คน สโมสรนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 20 คน รวม 40 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยกลุ่มทดลองคือสโมสรนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุมคือสโมสรนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมกลุ่ม โดยมีการจัดกิจกรรมทั้งหมด 6 ครั้ง และแบบสอบถามภาวะผู้นำในตนเองวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที มีค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .946

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลอง นักศึกษากลุ่มทดลองมีภาวะผู้นำในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) หลังการทดลอง นักศึกษากลุ่มทดลองมีภาวะผู้นำในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติระดับ .01

คำสำคัญ (Keywords) : ผู้นำนักศึกษา, ภาวะผู้นำในตนเอง, โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare the self-leadership of the experimental group before and after participating in the cooperative learning program, and 2) to compare the self-leadership after the experiment between the experimental group and the control group. This study was an experimental research aimed to study the effects of a cooperative learning program on the self-leadership of student leaders. The sample group consisted of 40 undergraduate student leaders affiliated with the Student Organization of Nakhon Ratchasima Rajabhat University. The sample was taken from two organizations: the Faculty of Education Student Club (20 participants) and the Faculty of Humanities and Social Sciences Student Club (20 participants). The sample was obtained using cluster random sampling. The experimental group was the Faculty of Humanities and Social Sciences Student Club (20 participants), and the control group was the Faculty of Education Student Club (20 participants). The research instruments consisted of a group activity plan, which included six activity sessions, and a self-leadership questionnaire. The data were analyzed using a t-test. The reliability of the entire questionnaire was .946.

The results showed that 1) After the experiment, the experimental group had significantly higher self-leadership scores than before the experiment, at the .01 level of statistical significance. and 2) After the experiment, the experimental group had significantly higher self-leadership scores than the control group, at the .01 level of statistical significance.

Keywords : Cooperative Learning Program, Self-leadership, Student Leaders

บทนำ

ภาวะผู้นำในตนเองเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและซับซ้อน บุคคลจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัว คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนำตนเองไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Bryant & Kazan, 2013 : 45) การพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้เติบโตเป็นผู้นำที่มีคุณภาพจึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่สามารถรับมือกับความท้าทายในโลกยุคใหม่ได้โดยแนวคิดภาวะผู้นำในตนเอง (Self-Leadership) เกิดขึ้นครั้งแรกในช่วงกลางทศวรรษ 1980 โดย Manz (1983 : 20) ในหนังสือที่มุ่งเน้นการพัฒนาระดับผู้ปฏิบัติงาน แนวคิดดังกล่าวเป็นการต่อยอดจากทฤษฎีการจัดการตนเอง (Self-Management Theory) ที่เน้นการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลด้วยตนเอง เพื่อสร้างอิทธิพลต่อการกระทำและผลลัพธ์ ผ่านกลยุทธ์ด้านพฤติกรรมและการรับรู้ ปัจจุบันภาวะผู้นำในตนเองถูกมองว่าเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญสำหรับอนาคต โดยหนึ่งในสมรรถนะหลักของพลเมืองในอนาคตคือ ภาวะผู้นำในตนเอง ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านการตระหนักรู้และการ

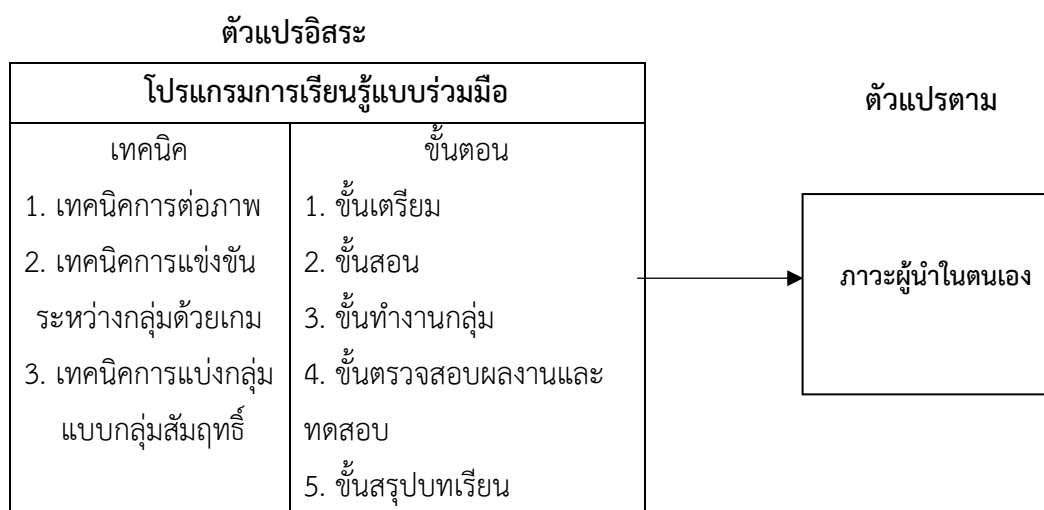
จัดการตนเอง 2) สมรรถนะด้านความเป็นผู้ประกอบการ และ3) สมรรถนะด้านการมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จ สำหรับผู้นำนักศึกษา ภาวะผู้นำในตนเองเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้สามารถนำตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความตระหนักรู้ในตนเองทำให้เข้าใจจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง การจัดการตนเองช่วยสร้างวินัยและความรับผิดชอบ ความเป็นผู้ประกอบการช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการมุ่งสู่เป้าหมายช่วยให้สามารถนำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จ ผู้นำนักศึกษามีบทบาทสำคัญในการริเริ่มโครงการ จัดกิจกรรม และเป็นตัวแทนของนักศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถาบันการศึกษา ดังนั้น ผู้นำนักศึกษาจึงต้องมีความเสียสละ มีทักษะการทำงานเป็นทีม และมีแผนการทำงานที่ชัดเจนเพื่อให้กิจกรรมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้ควบคุมกลุ่มผู้นำนักศึกษา พบว่า นักศึกษายังขาดทักษะสำคัญ เช่น การพัฒนาตนเอง การสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อื่น การควบคุมสถานการณ์ที่ซับซ้อน การสร้างวินัยและตั้งเป้าหมายอย่างยั่งยืน รวมถึงการตระหนักถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเองเพื่อนำศักยภาพที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำในตนเองของผู้นำนักศึกษาอย่างเป็นระบบซึ่งหนึ่งในแนวทางที่มีศักยภาพในการพัฒนาภาวะผู้นำในตนเอง คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการทำงานร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้เรียนจะทำงานเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยมีเป้าหมายร่วมกันในการทำความเข้าใจเนื้อหาและบรรลุผลการเรียนรู้ (Slavin, 1995 : 27) สำหรับประเทศไทย นักวิชาการ เช่น อารมณ์ ใจเที่ยง (2550 : 72) และสมศักดิ์ ภูวิภาดาธรรม (2554 : 88) ให้ความหมายการเรียนรู้แบบร่วมมือว่าเป็นการจัดกลุ่มผู้เรียนอย่างมีโครงสร้าง ส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มแรงจูงใจผ่านการทำงานเป็นทีม โดยเน้นให้สมาชิกแต่ละคนมีปฏิสัมพันธ์และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีเทคนิคหลากหลาย เช่น เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม เทคนิคการจัดกลุ่มแบบช่วยเหลือรายบุคคล เทคนิคกลุ่มสัมฤทธิ์ เทคนิคการต่อภาพ และเทคนิคการสืบค้นเป็นกลุ่ม (Slavin, 1995 : 32) การเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ลักษณะเนื้อหา และความเหมาะสมของผู้เรียน เทคนิคเหล่านี้มีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำในตนเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างภาวะผู้นำในตนเองของผู้นำนักศึกษา เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานภายในสถาบันการศึกษาและในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำในตนเองหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อภาวะผู้นำในตนเองของผู้นำนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้นำนักศึกษา ที่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 7 องค์กร ได้แก่ สโมสรนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 20 คน สโมสรนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 20 คน สโมสรนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 20 คน สโมสรนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ จำนวน 20 คน สโมสรนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์ จำนวน 20 คน สโมสรนักศึกษาคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม จำนวน 20 คน สโมสรนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 140 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้นำนักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 2 องค์กร ได้แก่ สโมสรนักศึกษาคณะครุศาสตร์ จำนวน 20 คน สโมสรนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 20 คน รวม 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) จับสลากเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือได้รับการออกแบบโดยศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมที่สอดคล้องและพัฒนาภาวะผู้นำในตนเองของผู้นำนักศึกษา กิจกรรมวัตถุประสงค์เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม อุปกรณ์ วิธีดำเนินการและการประเมินผล โดยใช้โปรแกรมนี้เลือกใช้เทคนิคหลัก 3 รูปแบบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้แก่ เทคนิคการต่อภาพ เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม และ เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบกลุ่มสัมพันธ์ และการดำเนินโปรแกรม 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นทำงานกลุ่ม ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ และขั้นสรุปบทเรียน นำแผนการจัดกิจกรรมกลุ่มที่สร้าง

ขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรม แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำ นำแผนการจัดกิจกรรมกลุ่มที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้นำนักศึกษามีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างสโมสรนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า โปรแกรมมีความเหมาะสมและสามารถดำเนินการได้จริง โดยมีเพียงรายละเอียดเล็กน้อย เช่น ระยะเวลาและสื่อบางส่วน ที่ควรปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 แบบสอบถามภาวะผู้นำในตนเอง ผู้วิจัยได้ศึกษาศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นปรับปรุงโดยอ้างอิงแบบประเมินของบุชบา อาญาทา (2559) และกรอบแนวคิดของ Bryant และ Kazan (2013) ซึ่งเป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำในตนเอง ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตนเอง ด้านการสังเกตความคิดและพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อเป้าหมาย ด้านการวางแผนและจัดการพฤติกรรมเชิงบวก ด้านการควบคุมและปรับเปลี่ยนความคิดเชิงลบ ด้านการเอาชนะความคิดและความรู้สึกที่ทำลายตนเอง ด้านความยืดหยุ่นและการมองโลกในแง่ดี ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง และด้านความสามารถในการตัดสินใจโดยลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ท โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ จำนวน 8 ด้าน รวม 45 ข้อ หากความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามภาวะผู้นำในตนเอง รวมทั้งหมด 45 ข้อ โดยนำแบบสอบถามภาวะผู้นำในตนเอง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและเหมาะสมทางด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Object:IOC) ของแบบสอบถามภาวะผู้นำในตนเอง ค่า (IOC) ที่ 1.00 นำแบบสอบถามภาวะผู้นำในตนเอง ไปทดลองใช้ (Try out) เก็บข้อมูลกับสโมสรนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมจำนวน 20 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item-total correlation) โดยแบบประเมินกรอบความคิดเดิม มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .26 ถึง .87 วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามภาวะผู้นำในตนเอง โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ (Cronbach) ได้ค่า ความเชื่อมั่นของแบบประเมินเท่ากับ .946

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนการดำเนินกิจกรรม ผู้วิจัยได้ให้ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามภาวะผู้นำในตนเอง เพื่อเก็บข้อมูลก่อนทดลอง (Pre-test) กลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมกลุ่มที่ออกแบบไว้รวมทั้งสิ้น 6 ครั้ง ครั้งละ 120 นาที โดยใช้ 3 เทคนิค ได้แก่ เทคนิคการต่อภาพ เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม และ เทคนิคการแบ่งกลุ่มแบบกลุ่มสัมฤทธิ์ เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำในตนเอง ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่ได้รับกิจกรรมใดเพิ่มเติมระหว่างช่วงเวลาเดียวกัน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลหลังทดลอง (Post-test) โดยใช้แบบสอบถามเดิมกับทั้งสองกลุ่ม เพื่อนำข้อมูลไปเปรียบเทียบและวิเคราะห์ผล ผลการทดลองถูกนำไปวิเคราะห์โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent และ Independent เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง และเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัย ดังต่อไปนี้

4.1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 เปรียบเทียบคะแนนของผู้เรียนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for dependent sample) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1

4.3 เปรียบเทียบคะแนนของผู้เรียนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระจากกัน (t-test for independent sample) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

5.1 วิเคราะห์คะแนนภาวะผู้นำในตนเองของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

5.2 วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำในตนเองของนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

5.3 วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำในตนเองหลังการทดลองของนักศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าที่ ตามทฤษฎีแล้วใช้เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก ส่วนในทางปฏิบัติใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดใดก็ได้ แต่มีข้อตกลงเบื้องต้นสำคัญคือกลุ่มตัวอย่าง ต้องมาจากประชากรที่มีการแจกแจงปกติหรือเข้าใกล้การแจกแจงปกติ (Weiss, 2019) ในเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงทดสอบโดยใช้ One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการแจกแจงปกติ ดังนั้นจึงสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่า ผลปรากฏตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนภาวะผู้นำในตนเองของนักศึกษากลุ่มทดลอง (n = 20) และ กลุ่มควบคุม (n = 20)

ภาวะผู้นำในตนเอง	กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง		ระดับ	หลังการทดลอง		ระดับ
		ทดลอง			ระดับ		
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตนเอง	กลุ่มทดลอง	2.01	.10	น้อย	4.42	.34	มาก
	กลุ่มควบคุม	2.04	.13	น้อย	2.05	.14	น้อย
ด้านความคิดพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้	กลุ่มทดลอง	2.04	.17	น้อย	4.30	.36	มาก
	กลุ่มควบคุม	2.09	.13	น้อย	2.08	.15	น้อย
ด้านการวางแผนพฤติกรรมทางบวกเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้	กลุ่มทดลอง	1.99	.17	น้อย	4.27	.41	มาก
	กลุ่มควบคุม	2.05	.15	น้อย	2.06	.16	น้อย

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ภาวะผู้นำในตนเอง	กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนการทดลอง		ระดับ	หลังการทดลอง		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
ด้านสามารถควบคุมหรือปรับเปลี่ยน	กลุ่มทดลอง	2.00	.12	น้อย	4.10	.48	มาก
ความคิดและพฤติกรรมทางลบ	กลุ่มควบคุม	2.04	.14	น้อย	2.02	.14	น้อย
ด้านการเอาชนะความคิดและ	กลุ่มทดลอง	2.04	.23	น้อย	4.34	.42	มาก
ความรู้สึกในทางทำลายตนเอง	กลุ่มควบคุม	2.06	.21	น้อย	2.05	.20	น้อย
ด้านความยืดหยุ่นและมองโลกในแง่ดี	กลุ่มทดลอง	2.04	.20	น้อย	4.38	.37	มาก
	กลุ่มควบคุม	2.06	.18	น้อย	2.05	.18	น้อย
ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองเสมอ	กลุ่มทดลอง	2.01	.10	น้อย	4.42	.38	มาก
	กลุ่มควบคุม	2.05	.10	น้อย	2.05	.10	น้อย
ด้านมีความสามารถในการตัดสินใจ	กลุ่มทดลอง	2.03	.13	น้อย	4.36	.32	มาก
	กลุ่มควบคุม	2.05	.11	น้อย	2.05	.11	น้อย
รวม 8 ด้าน	กลุ่มทดลอง	2.02	.06	น้อย	4.32	.25	มาก
	กลุ่มควบคุม	2.05	.06	น้อย	2.05	.06	น้อย

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้นำนักศึกษาในกลุ่มทดลองในระยะก่อนทดลองมีคะแนนภาวะผู้นำในตนเองทั้ง 8 ด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เท่ากับ 2.01, 2.04, 1.99, 2.00, 2.04, 2.04, 2.01, 2.03 ตามลำดับ ในระยะหลังการทดลองมีคะแนนภาวะผู้นำในตนเองทั้ง 8 ด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.42, 4.30, 4.27, 4.10, 4.34, 4.38, 4.42, 4.36 ตามลำดับ ในส่วนผู้นำนักศึกษาในกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนทดลองมีคะแนนภาวะผู้นำในตนเองทั้ง 8 ด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เท่ากับ 2.04, 2.09, 2.05, 2.04, 2.06, 2.06, 2.05, 2.05 ตามลำดับ และในระยะหลังการทดลองมีคะแนนภาวะผู้นำในตนเองทั้ง 8 ด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เท่ากับ 2.05, 2.08, 2.06, 2.02, 2.05, 2.05, 2.05, 2.05 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำในตนเองของผู้นำนักศึกษาในกลุ่มทดลอง (n = 20) ก่อนและหลังการทดลอง

ภาวะผู้นำในตนเอง	การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตนเอง	หลังทดลอง	4.42	.34	29.21**	.000
	ก่อนทดลอง	2.01	.10		
ด้านความคิดพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้	หลังทดลอง	4.30	.36	25.92**	.000
	ก่อนทดลอง	2.04	.17		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ภาวะผู้นำในตนเอง	การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ด้านการวางแผนพฤติกรรมทางบวกเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้	หลังทดลอง	4.27	.41	27.19**	.000
	ก่อนทดลอง	1.99	.17		
ด้านสามารถควบคุมหรือปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมทางลบ	หลังทดลอง	4.10	.48	17.50**	.000
	ก่อนทดลอง	2.00	.12		
ด้านการเอาชนะความคิดและความรู้สึกในทางทำลายตนเอง	หลังทดลอง	4.34	.42	21.67**	.000
	ก่อนทดลอง	2.04	.23		
ด้านความยืดหยุ่นและมองโลกในแง่ดี	หลังทดลอง	4.38	.37	23.93**	.000
	ก่อนทดลอง	2.04	.20		
ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองเสมอ	หลังทดลอง	4.42	.38	27.44**	.000
	ก่อนทดลอง	2.01	.10		
ด้านมีความสามารถในการตัดสินใจ	หลังทดลอง	4.36	.32	28.76**	.000
	ก่อนทดลอง	2.03	.13		
รวม 8 ด้าน	หลังทดลอง	4.32	.25	39.25**	.000
	ก่อนทดลอง	2.02	.06		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าระยะก่อนการทดลอง ภาวะผู้นำในตนเองทั้ง 8 ด้านของผู้หน้านักศึกษามีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.01, 2.04, 1.99, 2.00, 2.04, 2.04, 2.01 และ 2.03 ตามลำดับ หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.42, 4.30, 4.27, 4.10, 4.34, 4.38, 4.42 และ 4.36 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง พบว่า หลังการทดลองผู้หน้านักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทั้งรายด้านและโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำในตนเองในการเรียนหลังการทดลองของผู้หน้านักศึกษาระหว่างกลุ่มทดลอง (n = 20) และกลุ่มควบคุม (n = 20)

ภาวะผู้นำในตนเอง	การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตนเอง	กลุ่มทดลอง	4.42	.34	27.27**	.000
	กลุ่มควบคุม	2.05	.14		
ด้านความคิดพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายที่กำหนดไว้	กลุ่มทดลอง	4.30	.36	26.67**	.000
	กลุ่มควบคุม	2.08	.15		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ภาวะผู้นำในตนเอง	การประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ด้านการวางแผนพฤติกรรมทางบวก เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้	กลุ่มทดลอง	4.27	.41	23.94**	.000
	กลุ่มควบคุม	2.06	.16		
ด้านสามารถควบคุมหรือปรับเปลี่ยน ความคิดและพฤติกรรมทางลบ	กลุ่มทดลอง	4.10	.48	17.63**	.000
	กลุ่มควบคุม	2.02	.14		
ด้านการเอาชนะความคิดและความรู้สึก ในทางทำลายตนเอง	กลุ่มทดลอง	4.34	.42	22.43**	.000
	กลุ่มควบคุม	2.05	.20		
ด้านความยืดหยุ่นและมองโลกในแง่ดี	กลุ่มทดลอง	4.38	.37	23.76**	.000
	กลุ่มควบคุม	2.05	.18		
ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองเสมอ	กลุ่มทดลอง	4.42	.38	25.59**	.000
	กลุ่มควบคุม	2.05	.10		
ด้านมีความสามารถในการตัดสินใจ	กลุ่มทดลอง	4.36	.32	30.85**	.000
	กลุ่มควบคุม	2.05	.11		
รวม 8 ด้าน	กลุ่มทดลอง	4.32	.25	37.74**	.000
	กลุ่มควบคุม	2.05	.06		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่า หลังการทดลอง ภาวะผู้นำในตนเองทั้ง 8 ด้านของผู้หน้านักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 4.42, 4.30, 4.27, 4.10, 4.34, 4.38, 4.42 และ 4.36 ตามลำดับ ส่วนผู้หน้านักศึกษากลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ย 2.05, 2.08, 2.06, 2.02, 2.05, 2.05, 2.05 และ 2.05 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มพบว่า หลังการทดลองผู้หน้านักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทั้งรายด้านและโดยรวมสูงกว่าผู้หน้านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มทดลองมากที่สุดคือ ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตนเอง และ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองเสมอ ที่มีคะแนนมากที่สุดเท่ากันอยู่ที่ 4.42

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อภาวะผู้นำในตนเองของผู้หน้านักศึกษาสามารถอภิปรายผลการวิจัยตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง ผู้หน้านักศึกษากลุ่มทดลองมีภาวะผู้นำในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือของผู้หน้านักศึกษา

เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมที่ถูกออกแบบมีส่วนช่วยในการพัฒนาภาวะผู้นำในตนเองอย่างแท้จริง

ผู้นำนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้นำทั้งในระดับตนเองและกลุ่มโดยกิจกรรมที่ใช้ในโปรแกรม ได้แก่ เทคนิค Jigsaw, TGT และ STAD ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนความคิด และการร่วมมือกันในกลุ่ม ทำให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะด้านการวางแผนการตัดสินใจ การแสดงออกความเชื่อมั่นในตนเอง และการคิดเชิงบวกซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bryant & Kazan (2013) ที่ให้ความหมายของภาวะผู้นำในตนเองว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลสามารถกำกับตนเอง สร้างแรงจูงใจในตนเอง และนำตนเองไปสู่เป้าหมายผ่านพฤติกรรมที่ตระหนักรู้และมีการวางแผน โดยพฤติกรรมเหล่านี้สามารถพัฒนาได้ผ่านประสบการณ์และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดของกิจกรรมที่ใช้ในการวิจัยล้วนสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวโดยโปรแกรมครั้งนี้ได้ถูกออกแบบให้สอดคล้องกับ 3 เทคนิคการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็น เทคนิค Jigsaw ที่สอดคล้องกับความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตนเอง ซึ่งผู้นำนักศึกษาแต่ละคนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ของกลุ่ม ทำให้เกิดความมั่นใจว่า “ฉันมีคุณค่า” และ “ฉันทำได้” การเฝ้าสังเกตความคิดและพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อเป้าหมาย ที่จะเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้นำนักศึกษาหลากหลายตำแหน่งเปิดโอกาสให้สะท้อนตนเองผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังข้อเสนอแนะ และการจัดการและวางแผนพฤติกรรมทางบวกเพื่อไปสู่เป้าหมาย ที่จะต้องเตรียมตัว ศึกษา และประสานงานกับสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้ฝึกการวางแผน การสื่อสาร และพฤติกรรมเชิงบวกบรรลุเป้าหมายร่วมกัน เทคนิค TGT ที่สอดคล้องกับ การเอาชนะความคิดและความรู้สึกในทางทำลายตนเอง ที่จะต้องทำงานเป็นทีมและการเล่นเกมซึ่งช่วยลดความกลัวความล้มเหลวและเปลี่ยนทัศนคติลบให้เป็นพลังเชิงบวกได้ การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง ที่จะส่งผลให้งานประสบความสำเร็จและ เทคนิค STAD ที่สอดคล้องกับ การเฝ้าสังเกตความคิดและพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อเป้าหมาย การเอาชนะความคิดและความรู้สึกในทางทำลายตนเอง และ ผลสำเร็จ ความสามารถในการตัดสินใจที่ผู้นำนักศึกษาต้องตัดสินใจในการตอบคำถามหรือวางแผนร่วมกับทีม ฝึกคิดวิเคราะห์และเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด การควบคุมหรือปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมทางลบทำงานร่วมกับผู้อื่นในสถานการณ์แข่งขันช่วยฝึกวินัย การควบคุมอารมณ์ และเปลี่ยนพฤติกรรมลบให้สอดคล้องกับเป้าหมายของทีม

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของ บุขบา อาจญาทา (2559) ที่พบว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อพัฒนาภาวะผู้นำในตนเองของนักศึกษาอย่างชัดเจน โดยเฉพาะด้านการควบคุมตนเอง ความเชื่อมั่น และการคิดเชิงระบบ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานของ ดวงกมล บุญเกิด (2561) ที่พบว่ากิจกรรมกลุ่มส่งเสริมการกำกับตนเอง การสะท้อนคิด และการพัฒนาทัศนคติเชิงบวก นอกจากนี้ ยังสามารถอ้างอิงถึงงานของ ยุทธนา ไชยจุลกุล (2554) และ ศรีธัญญา แก้วคำลา (2556) ที่เน้นว่าภาวะผู้นำในตนเองเป็นกระบวนการควบคุมพฤติกรรมและจิตใจตนเองผ่านกลยุทธ์ทางความคิดและพฤติกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติของกิจกรรมในโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือในงานวิจัยนี้ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Neck et al. (2017) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำในตนเองเกิดจากการมีอิทธิพลต่อตนเองผ่านการคิดวิเคราะห์ การตั้งเป้าหมาย และการประเมินตนเอง ซึ่งสะท้อนในลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ออกแบบให้ผู้เรียนมีบทบาท

อย่างแข็งขันในกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติ และแนวคิดของ Marques-Quinteiro et al. (2012) ที่ได้ อธิบายถึงภาวะผู้นำในตนเองมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเป้าหมายชีวิตและคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในหมู่ เยาวชนระดับอุดมศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงประโยชน์เชิงระบบของโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือในการพัฒนา ศักยภาพของผู้นำนักศึกษา นักศึกษาอย่างรอบด้าน

เมื่อพิจารณารายด้านจากการวิเคราะห์ภาวะผู้นำในตนเองหลังจากที่ได้ทดลองแล้วพบว่าด้านที่เกิด การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มทดลองมากที่สุดคือ ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตนเอง และ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองเสมอ ที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากันอยู่ที่ 4.42 ซึ่งสอดคล้องกับ บุชบา อาญาทา (2559) ที่ชี้ว่าเมื่อผู้เรียนมีโอกาสแสดงศักยภาพและได้รับการยอมรับ จะเกิดทั้งแรงจูงใจ ความ ภาคภูมิใจและความเชื่อมั่นมากขึ้น และ ด้านที่เกิดการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มทดลองน้อยที่สุดคือ ด้านสามารถ ควบคุมหรือปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมทางลบ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.10 สอดคล้องกับ Bryant & Kazan (2013) ที่อธิบายว่าการกำกับความคิดและการลดพฤติกรรมเชิงลบเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝน อย่างต่อเนื่องจะทำให้เห็นผลชัดเจนจึงเป็นเหตุผลที่อาจอธิบายได้ว่าทำไมคะแนนเฉลี่ยในด้านนี้จึงน้อยกว่า คะแนนเฉลี่ยด้านอื่น ๆ

สรุปได้ว่าผลการวิจัยในสมมติฐานข้อที่ 1 โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถพัฒนาภาวะผู้นำ ในตนเองของนักศึกษาได้ทั้งด้านทักษะ ความคิด อารมณ์ และแรงจูงใจอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นรากฐาน สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้นำนักศึกษาในยุคปัจจุบันซึ่งนอกจากจะสะท้อนความเปลี่ยนแปลงในตัวผู้นำ นักศึกษาแล้ว ยังถือเป็นแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ในระดับอุดมศึกษา ได้อย่างยั่งยืน

2. จากผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง ผู้นำนักศึกษากลุ่มทดลองมีภาวะผู้นำในตนเองสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยทั้ง 8 ด้านสูงกว่ากลุ่ม ควบคุมโดยเฉพาะด้านความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตนเอง และ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้กับ ตนเองเสมอ ที่กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากันอยู่ที่ 4.42 ซึ่งต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างชัดเจนด้วย คะแนนเฉลี่ยน้อยเท่ากันอยู่ที่ 2.05 สะท้อนให้เห็นว่า โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นเครื่องมือที่มี ประสิทธิภาพในการส่งเสริมภาวะผู้นำในตนเอง เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ใน การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรม 6 ครั้ง โดยใช้เทคนิค Jigsaw, TGT และ STAD ซึ่งมีขั้นตอนการ จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองตามแนวคิดของ Knowles (1975) ประกอบด้วย ขั้นสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ขั้นวิเคราะห์ความต้องการ ขั้นกำหนดเป้าหมาย ขั้นวางแผน และ ขั้นการ ประเมินผล โดยแต่ละขั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง เชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง และสามารถ ควบคุมพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้นำนักศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนการ เรียนรู้แบบร่วมมือและสามารถสังเกตถึงภาวะผู้นำในตนเองในผู้นำนักศึกษาได้โดยเมื่อพิจารณารายด้านของ ภาวะผู้นำในตนเองทั้ง 8 ด้านจากแบบสอบถามภาวะผู้นำในตนเองของผู้นำนักศึกษา พบว่า ผู้นำนักศึกษากลุ่ม ทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญ ทั้ง ด้านความเชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพ ของตนเอง ผู้นำนักศึกษารู้สึกภาคภูมิใจ กล้าแสดงออกมากขึ้น ด้านความคิดพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อ

เป้าหมาย พบว่าผู้นำนักศึกษาลดพฤติกรรมลบ เกิดความมุ่งมั่นและมีความมีระเบียบวินัยมากขึ้น ด้านการวางแผนพฤติกรรมเชิงบวก ผู้นำนักศึกษาวางเป้าหมายและวางแผนได้ชัดเจนขึ้น ด้านการควบคุมหรือปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมทางลบ ผู้นำนักศึกษาเริ่มเข้าใจตัวเองมากขึ้น และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ ด้านการเอาชนะความคิดและความรู้สึกในทางทำลายตนเอง ผู้นำนักศึกษาที่เข้าร่วมกระบวนการมีทัศนคติเชิงบวกมากขึ้น กล้าทดลอง กล้าผิดพลาด และเห็นคุณค่าของตนเอง ด้านความยืดหยุ่นและมองโลกในแง่ดี กิจกรรมกลุ่มส่งเสริมให้นักศึกษารับฟังความคิดเห็น และเห็นโอกาสในปัญหาซึ่งส่งผลให้มีความคิดแบบเติบโตและกล้าเผชิญกับความท้าทาย ด้านการสร้างแรงจูงใจในตนเอง ผู้นำนักศึกษาพัฒนาแรงผลักดันจากภายในเพราะจากกิจกรรมมีเป้าหมายชัดเจนทั้ง การให้คะแนน และความสำเร็จเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และ ด้านความสามารถในการตัดสินใจ ผู้นำนักศึกษาได้ฝึกการคิดและเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาในกิจกรรม ทำให้นักศึกษาได้ประเมินทางเลือก ผลลัพธ์ของการตัดสินใจ วิเคราะห์และตัดสินใจร่วมกันอย่างเป็นระบบ

สรุปผลการวิจัยในสมมติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ใช้เทคนิค Jigsaw, TGT และ STAD เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพสูงในการส่งเสริมภาวะผู้นำในตนเองของผู้นำนักศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยสามารถพัฒนาได้อย่างครอบคลุมทั้งด้านความคิด พฤติกรรม อารมณ์ และแรงจูงใจ ผลการพัฒนาในทั้ง 8 ด้านสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกที่ชัดเจน อันเป็นผลจากการออกแบบกิจกรรมที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม การสะท้อนตนเอง การกำหนดเป้าหมาย การรับฟัง และการวางแผนอย่างเป็นระบบกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลากหลายที่ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำในตนเองสามารถพัฒนาได้ผ่านการกระตุ้นแรงจูงใจภายใน การคิดวิเคราะห์ การวางแผน การประเมินตนเอง และการสร้างเป้าหมายส่วนบุคคลที่ชัดเจน

3. จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เมื่อพิจารณาประเด็นทั้งข้อ 1 และข้อ 2 พบว่า โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในตนเองของผู้นำนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยกิจกรรมในโปรแกรม เช่น Jigsaw, TGT และ STAD ได้ออกแบบให้ผู้เรียนมีบทบาทเชิงรุกในการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในกลุ่ม และได้ฝึกการสื่อสาร การวางแผน การตัดสินใจ และการสะท้อนตนเอง ล้วนเป็นทักษะสำคัญของผู้นำในตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือกับภาวะผู้นำในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tran (2014) ที่พบว่า ผู้เรียนที่เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือมีพัฒนาการด้านการกำกับตนเอง การตั้งเป้าหมาย และการประเมินตนเอง ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำในตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hatthasak, M. (2018) ที่ระบุว่า การเรียนรู้ร่วมกันสามารถเสริมสร้างทั้งภาวะผู้นำและจิตสาธารณะของนักศึกษา ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ในกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะสำคัญของภาวะผู้นำในตนเองผ่านกลไกต่าง ๆ ได้แก่ 1. การเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองจากการมีส่วนร่วมและได้รับการยอมรับในกลุ่ม 2. การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจจากสถานการณ์ที่หลากหลาย 3. การเรียนรู้จากผู้อื่นซึ่งช่วยเปิดโลกทัศน์และส่งเสริมการปรับตัวในฐานะผู้นำ ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่เพียงแต่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญในการ

เสริมสร้างภาวะผู้นำในตนเองผ่านการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการกำกับตนเอง สร้างแรงจูงใจจากภายใน และการเรียนรู้แบบมีเป้าหมาย ผลการวิจัยในครั้งนี้จึงชี้ให้เห็นว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในรูปแบบที่เน้นการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมจะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาศักยภาพผู้นำนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในตนเองของนักศึกษาผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งก่อนและหลังการทดลอง และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำในตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน โดยกิจกรรมที่ออกแบบในโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความเป็นระบบ มีเป้าหมายที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก เชื่อมมั่นในศักยภาพของตนเอง และสามารถวางแผนหรือควบคุมพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายได้อย่างเหมาะสม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การวิเคราะห์ตนเอง การตั้งเป้าหมาย การวางแผน การลงมือทำ และการประเมินผล ล้วนเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริมภาวะผู้นำในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bryant & Kazan (2013) ที่กล่าวว่า การกำกับตนเอง การมีเป้าหมาย และแรงจูงใจภายใน เป็นหัวใจของการนำตนเองไปสู่ความสำเร็จ หากผู้นำนักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะเหล่านี้ได้ก็จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำในตนเองอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้นำนักศึกษาที่เข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีภาวะผู้นำในตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทั้งในภาพรวมและรายด้าน ดังนั้น อาจารย์ ผู้รับผิดชอบกิจกรรมนักศึกษา หรือหน่วยงานพัฒนานักศึกษา ควรนำโปรแกรมดังกล่าวไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมภาวะผู้นำ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้นำนักศึกษา หรือกลุ่มกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1.2 ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทผู้นำในกลุ่มย่อย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสะท้อนคิด และการชื่นชมให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) อย่างสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การตัดสินใจ และแรงจูงใจจากภายใน ซึ่งเป็นหัวใจของภาวะผู้นำในตนเอง

1.3 โปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกิจกรรมที่มีลำดับขั้นตอนอย่างเป็นระบบ การนำไปใช้ควรศึกษาจุดประสงค์ ขั้นตอน เทคนิคที่ใช้ เช่น เทคนิค Jigsaw, Team Game Tournament, Student Teams Achievement Divisions ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น เช่น นักเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มผู้นำเยาวชน กลุ่มกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น หรือกลุ่มนักศึกษาในสาขาวิชาที่มีบริบทแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ในหลากหลายบริบท

2.2 ควรมีการติดตามผลระยะยาวเพื่อประเมินว่า ภาวะผู้นำในตนเองที่ได้รับการพัฒนาผ่านโปรแกรมนั้นคงอยู่ในระดับสูงในระยะ 3 – 6 เดือนหรือไม่ เพื่อยืนยันความยั่งยืนของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

2.3 ควรดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับเชิงปริมาณ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มหรือการสังเกตพฤติกรรมในสถานการณ์จริง เพื่อศึกษากลไกภายในของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการเรียนรู้แบบร่วมมือให้ลึกซึ้งและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 จากผลการวิจัยครั้งนี้ อาจขยายการศึกษาไปยังตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การปรับตัว การทำงานเป็นทีม หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อศึกษาว่าโปรแกรมการเรียนรู้แบบร่วมมือสามารถส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ในมิติอื่นได้มากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- บุษบา อัจฉาภา. (2559). *การศึกษาและเสริมสร้างความเป็นผู้นำในตนเองของเยาวชนโดยการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ณิชาดา ภูชิตานุรักษ์. (2560). *ผลของการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานเป็น* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ดาวรุ่ง วชิรินทร์รัตน์. (2564). *การพัฒนาตนเองเพื่อความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน. วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และภาวะผู้นำ*, 13(2), 45-60.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 21). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญตรา โสมรัตนานนท์. (2560). *ผลของโปรแกรมพลังสุขภาพจิตต่อการตั้งเป้าหมายและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- นภาพร ด่านแก้ว. (2559). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- นภสร มลิณฑานุช. (2561). *การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมและจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ (สสวท.) ด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- ยุทธนา ไชยจุล. (2554). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎี และตัวอย่างงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาวดี ลาภเจริญ. (2567). *กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาปริญญาโทบริหารการศึกษาในยุคการเรียนรู้วิถีใหม่. วารสารมจรพุทธปัญญาปริทรรศน์*, 9(4), 120–132.
- สมศักดิ์ ภูวภูดาวรรณ. (2554). *การยัดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*. เชียงใหม่ : เชียงใหม่โรงพิมพ์ : แสงศิลป์.

- ศรัณญา แก้วคำลา. (2556). ความสัมพันธ์ปัจจัยส่วนบุคคลภาวะผู้นำตนเองและผลการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม*, 29.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). *หลักการสอน* (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- Bryant, A., & Kazan, A. (2013). *Self leadership*. McGraw-Hill Companies.
- Harari, M. B., et al. (2021). Self-leadership: A meta-analysis of over two decades of research. *Journal of Applied Psychology*, 106(12), 1784-1799.
- Hatthasak, M. (2018). A Study of Relationship Between Learning Style Leadership and Public Minds of Students in Higher Education Institutions in Bangkok. *Kasalongkham Research Journal*, 12(1), 139-150.
- Knowles, M. S. (1975). *Self-directed learning: A guide for learners and teachers*. Association Press.
- Marques-Quinteiro, P., Curral, L., & Passos, A. M. (2012). Adapting to changing environments: The role of self-leadership and team orientation. *Journal of Organizational Behavior*, 33, 738–760.
- Manz, C. C. (1983). *The Self-Leadership Concept: Theory and Practice*. *Academy of Management Review*, 8(3), 437–444.
- Neck, C. P., Manz, C. C., & Houghton, J. D. (2017). *Self-leadership: The definitive guide to personal excellence*. SAGE Publications.
- Shek, D. T. L., et al. (2023). Self-leadership as an attribute of service leadership: Its relationship to well-being among university students in Hong Kong. *Journal of Adolescence*, 1-13.
- Tran, V. D. (2014). The Effects of Cooperative Learning on the Academic Achievement and Knowledge Retention. *International Journal of Higher Education*, 3(2), 131–140.
- Wilson, J. (2011). The role of self-leadership in youth skill development. *Journal of Leadership Studies*, 5(3), 45-60.
- Weiss, J. W. (2019). *Organizational behavior and change* (3rd ed.). Cengage Learning.